

1911. április 14-én született a kárpátaljai Nagybecskón (Máramaros vármegye), annak is a Tisza bal partján levő részén, amely 1919-től Romániához került, de ekkor, 1915-től Romzsáék már a jobb parti részen laktak. Apja vasúti pályaoőr volt, nagyapja, dédapja és több felmenője görög katolikus papok voltak. A 4 osztályos elemi iskola után a Huszti Állami Reálgymnáziumban tanult, ahol 1930-ban kitűnő eredménnyel végzett. Ezt követően Gebé Péter munkácsi görög katolikus püspök segítségével Rómába mehetett teológiát tanulni.

Romzsa Tódor, római szemináriuma archívumában, a Russzikumban fennmaradt keresztlevele 1930-ban kiállított példányában Tivadar György, magyarul Tódornak hívatta magát, magyar szövegek aláírásaként a Tódor alakot használta. 1930-1934 között a római Collegium Germanicum et Hungaricum növendéke, majd 1937-ig a Collegium Russicum diákja volt. Egyetemi tanulmányait a római Gregoriana Egyetemen végezte, summa cum laude eredménnyel licenciázott (doktorálásra már nem térhetett vissza Rómába). 1936-tól felszentelt pap, a Russzikum Nagy Szent Antal templomában szentelte pappá az orosz Alekszandr Jevreinov.

1937 júniusába hazatért, 39-ig máramarosi vidéki falvakban szolgált, 1939-től, miután Kárpátalja ismét magyar fennhatóság alá kerül, az ungvári szeminárium lelki vezetője (spirituálisa) és filozófiatanára. 1943-ban XII. Piusz pápa pápai káplánná nevezte ki.[1] 1944. szeptember 24-én az Ungvári székesegyházban Dudás Miklós hajdúdorogi görög katolikus püspök, aki egyben akkor a Munkácsi egyházmegye apostoli adminisztrátora is volt, segédpüspökévé szentelte appiai c. püspöki címmel; társszentelők: Scheffler János szatmári és Madarász István kassai római katolikus püspökök. A szovjet hadsereg bevonulása után gyakorlatilag már ő állt az egyházmegye élén.

Munkássága az etnikumok közti ellentétek kibékíthetőségének is szép példája - magyar volt, de természetesnek tartotta, hogy mindegyik papjával, híveivel azok nyelvén beszéljen. A szovjet vallás- és egyházüldözés idején – amely az akkor birtokba vett új területeken (így Ukrajnában is, beleértve Kárpátalját) a görög katolikus egyház megszüntetésére (az ortodox egyházba való beolvasztására) irányult - püspökként Romzsa természetesen fontos alakjává vált az ezzel szembeni békés ellenállásnak: határozottan elutasította a Rómával való egység megtagadását és a Pravoszláv Egyházba való áttérést, kitartásra és egységre szólítva papjait

és híveit.

Ellenálló tevékenysége miatt 1947-ben Hruscsov, akkori Szovjet-Ukrajna Kommunista Párt Főtitkár kérésére Sztálin engedélyezte titkos likvidálását, hírhedt "likvidátorát", Pavel Szudoplatov KGB tábornokot bízva meg az akció felügyeletével (a 30-as években az személyesen robbantotta fel Konovalec ukrán, emigrációban szervezkedő vezetőt, Trockij volt szovjet vezető mexikói meggyilkolását is ő szervezte). Hruscsov Szavcsenko ukrán belügyminisztert bízta meg ezzel, aki a kivitelezést ismeretlen kárpátaljai rendőrpáncsnokokon keresztül munkácsi rendőrök egy kis csoportjára bízta (szóbeli közlés szerint Csorij volt a vezetőjük neve). A lócai - (ukránul, ruszinul, oroszul Lavka) filiális templom felszenteléséről kíséreléssel együtt hazafelé tartó püspök lovaskocsiját a szomszéd falu, Iványi (Ivanovci) közelében Studabaker katonai teherautóikkal legázolták, a sebesülteket vasdorongokkal (autókurblival) agyba-főbe verték. A főpap nem halt meg, súlyosan megsérült, de az akció nem lett befejezve, mert éppen akkor haladt el ott egy postai teherautó, és a bérgyilkosok a mozgásképtelenné vált teherautót otthagynak másik autójukkal, egy kis Willis-terepjáróval elhagyták a helyszínt. A sebesülteket beszállították a munkácsi kórházba. Itt – bár a fősebész, a híres Fedinec sikeresen megműtötte (a sebesült állkapcsa eltört, 8 foga maradt) – a KGB-vel együttműködő főorvos (B.) Romzsáék beszállítása napján kórházi takarítónőként alkalmazott egy ügynököt. Az ügynök a főorvossal végzett éjszakai orvosi ellenőrzés alatt egy kuráre-injekcióval megmérgezte Romzsát. Romzsa Tódor halála a 1947. november 1-jére virradó éjszakán állt be.

A merénylet célja a hívők megfélemlítése volt, a papok megtörése volt. De ez mégsem következett be.

A püspök 1947. november 4-i temetése gyásznapi volt Kárpátalja görög-katolikusai számára. Az ungvári görög katolikus katedrális kriptájában temették el, de 1949-ben, amikor a szovjet hatóság átadta a templomot a Pravoszláv Egyháznak, elterjedt a hír, hogy testét elszállították. 1998. június 3-án Puskás László (Romzsa életrajzírója) találta meg az ereklyét az 1990-től már ismét görög-katolikus székesegyház szétrombolt kriptájában. A feltárással és a hiteles azonosítással a budapesti Természettudományi Múzeum Embertani Intézete igazgatónőjét, Pap Ildikót kérte fel, aki azt két munkatársával végezte el, a maradványok beszállításra kerültek az Intézetbe. Az ereklyék 2003. június 26-28-án ünnepélyesen lettek átszállítva Ungvárra, a székesegyház Szent Kereszt mellékoltáránál lettek elhelyezve. 1997-ben Puskás László készítette el a vértanú első ikonját - a mozaik az ungvári székesegyház homlokzatán boldoggá avatásáig le volt fedve, mivel addig tilos a vértanú nyilvános kultusza. 2001-től a boldoggá avatás után több ikonját festette meg az egyházmegye számára. 2001. március 24-én Lakiteleken avatták fel Romzsa Tódor szobrát. Boldoggá avatását posztulátorként egy magyar szalézi szerzetes, P. Szőke János, promotor iustitia-ként, vallomásgyűjtőként és életrajzíróként Puskás László munkácsi egyházmegyes pap intézte.